

Gemeenteraad van Nijkerk
Postbus 1000
3860 BA NIJKERK

Uw brief van

Ons kenmerk 1392865

Uw kenmerk

Bijlage

Datum 16 april 2024

Behandeld door J. van de Minkelis

Onderwerp Participatiekader

Team Regie & Control

Geachte heer, mevrouw,

In deze raadsinformatiebrief praten we u bij over het participatiekader van de gemeente Nijkerk. We geven ten eerste een toelichting op de diverse onderdelen van het participatiekader en de planning voor de uitwerking. Ook delen we een nieuw inzicht over de afdwingbaarheid van participatie. Verder nemen we u mee in de evaluatie van de nota Inbreidingslocaties en de nota 'Adviesrecht gemeenteraad bij afwijkingen van het omgevingsplan'.

1. Participatiekader in vier onderdelen

Voor de uitwerking van het participatiekader volgen we de opzet uit de VNG-handreiking 'Aan de slag met participatie'. Het participatiekader Nijkerk zal uiteindelijk uit vier onderdelen bestaan, die verlopen van 'op hoofdlijnen en abstract' naar 'specifiek en concreet'.

- a. In de *participatievisie* beschrijven we het belang van participatie en de ambities van de gemeente. De participatievisie is de voorzet voor de uitwerking van het participatiebeleid (zie b).
- b. Het *participatiebeleid* beschrijft de vormen van participatie die we willen gaan hanteren en bevat onder andere de spelregels, handvatten en goede voorbeelden. De praktische spelregels en handvatten gelden zowel voor onszelf als voor inwoners, organisaties en ontwikkelaars die een initiatief willen nemen. Hierin nemen we de uitkomsten van de evaluatie van de nota Inbreidingslocaties mee.

- c. In het *uitvoeringsprogramma* beschrijven we doelen, resultaten en activiteiten die we de komende drie jaar ondernemen om uitvoering te geven aan de participatievisie. We maken ook inzichtelijk hoe we dit willen organiseren en borgen in de organisatie.
- d. De *participatieverordening* verankert de afspraken die de gemeente met zichzelf maakt op het gebied van participatie. Hierin leggen we ook onze spelregels voor het uitdaagrecht vast. Het opstellen van een participatieverordening vloeit voort uit de nieuwe wet 'Versterking participatie op decentraal niveau'. Doel van de wet is om meer betrokkenheid van inwoners te krijgen bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid van hun gemeente. In de wet 'Versterking participatie op decentraal niveau' wordt ook het uitdaagrecht als specifieke vorm van participatie verankerd.¹ Op dit moment is het wetsvoorstel in behandeling bij de Eerste Kamer. Zodra het wetsvoorstel is aangenomen, naar verwachting in de loop van 2024, hebben gemeenten twee jaar de tijd om de huidige inspraakverordening aan te passen naar een participatieverordening.

De uitwerking van de eerste drie onderdelen van het participatiekader vindt deels gelijktijdig plaats. Zo is de participatievisie inmiddels klaar en zijn we vergevorderd met het uitvoeringsprogramma. Gelijktijdig werken we aan het participatiebeleid. Als deze drie onderdelen klaar zijn werken we de participatieverordening uit. De verordening vormt hiermee het sluitstuk van ons participatiekader.

2. Planning uitwerking participatiekader

- a) *De participatievisie leggen we u in mei 2024 ter besluitvorming voor*
In mei 2024 leggen we de participatievisie ter besluitvorming voor. De participatievisie is aangepast in lijn met de opmerkingen die u in november 2023 heeft gemaakt.
- b) *Het uitvoeringsprogramma leggen we ter informatie aan u voor*
Op dit moment werken we aan het uitvoeringsprogramma. Hierin leggen we onder andere vast hoe we participatie in onze organisatie kunnen doorontwikkelen en hoe we de uitvoering van de participatievisie kunnen borgen in de organisatie. Mocht hieruit blijken dat er extra middelen nodig zijn voor de uitvoering, dan lichten wij dit onderbouwd toe bij de kadernota 2025. Het uitvoeringsprogramma bieden we u voor die tijd ter informatie aan.
- c) *Vóór het zomerreces: evaluatie over de nota Inbreidingslocaties*
We evalueren de nota Inbreidingslocaties met u als raad via een schriftelijke evaluatie. Ook externe stakeholders die veel met participatie te maken hebben worden hierbij betrokken. Denk aan projectontwikkelaars, de WSN, ruimtelijk adviseurs en architecten, en partijen uit het sociaal domein. We inventariseren de punten die een plek moeten krijgen in het nieuwe participatiebeleid. De uitkomsten van de evaluatie verwerken we in de conceptversie van het participatiebeleid.

1

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/wetsvoorstellen/detail?cfg=wetsvoorsteldetails&qry=wetsvoorstel%3A36210>

d) *Zomer 2024: in gesprek met externe stakeholders over conceptparticipatiebeleid*

De conceptversie van het participatiebeleid wordt komende zomer besproken met externe stakeholders die veel met participatie in de gemeente Nijkerk te maken hebben, zoals projectontwikkelaars, de WSN, ruimtelijke adviseurs en architecten en partijen uit het sociaal domein. We vinden het belangrijk te weten hoe deze partijen over het nieuwe beleid denken en dat zij hiervan vroegtijdig op de hoogte zijn.

e) *Kwartaal 2024-4: ter besluitvorming voorleggen van het participatiebeleid*

De reacties van maatschappelijke partners en marktpartijen op het concept-participatiebeleid worden verwerkt in de definitieve versie. Deze leggen we in het vierde kwartaal van 2024 aan u voor.

f) *Het sluitstuk: de participatieverordening*

Binnen twee jaar na het aannemen van het wetsvoorstel 'Wet versterking participatie op decentraal niveau' leggen we de participatieverordening ter besluitvorming aan u voor.

Toelichting op de planning

Op 16 november 2023 hebben wij u geconsulteerd over de concept-participatievisie. We wisselden onder andere van gedachten over de definitie van participatie, het bepalen van de belanghebbenden per plan en de behoefte aan een stappenplan. Ook de rol van de raad, de nota Inbreidingslocaties en het borgen van afspraken over participatie kwamen aan de orde.

Tijdens de consultatie gaf u aan dat u tegelijk met de participatievisie de participatieverordening had willen beoordelen. De reden dat dit toen niet gebeurde was dat de participatieverordening op dat moment nog niet klaar was. Uw opmerkingen bevestigden onze insteek om begin 2024 de participatievisie samen met de participatieverordening ter besluitvorming aan u voor te leggen.

Na het inwinnen van juridisch advies zijn we echter tot de conclusie gekomen dat dit niet verstandig is. Ons is geadviseerd om eerst participatiebeleid uit te werken en pas daarna de participatieverordening. Dit advies is in lijn met de VNG-handreiking 'Aan de slag met participatie'².

3. Nieuwe kijk op afdwingbaarheid van participatie

Het juridisch advies heeft ons ook een nieuw gezichtspunt opgeleverd ten aanzien van de afdwingbaarheid van participatie. Bij projecten en initiatieven van de gemeente zijn wij verplicht participatie in te vullen. Bij projecten en initiatieven van derden is participatie daarentegen in veel gevallen niet afdwingbaar. Uitzondering zijn gevallen die vallen onder het 'Adviesrecht gemeenteraad bij afwijkingen van het omgevingsplan'. Wij kunnen als gemeente in alle andere gevallen particuliere initiatiefnemers hooguit stimuleren om de participatie met omwonenden en andere partijen zo goed mogelijk te organiseren. Deze insteek vraagt een andere opzet van het participatiekader en dus ook van de participatieverordening.

² <https://vng.nl/publicaties/aan-de-slag-met-participatie-handreiking>

4. Evaluatie van de nota Inbreidingslocaties

Voor participatie bij (bouw)activiteiten in de fysieke leefomgeving vallen we nu terug op de nota Inbreidingslocaties. De nota Inbreidingslocaties geeft aan in welke gevallen en hoe er met de omgeving over een nieuw plan moet worden geparticipeerd. Daarbij maken wij gebruik van onze ervaringen en kennis uit eerdere participatietrajecten.

De nota Inbreidingslocaties vormt sinds 2012 een belangrijk onderdeel van ons participatiekader en vervalt zodra het participatiebeleid is vastgesteld. We zijn gestart met een evaluatie om te kijken welke waardevolle elementen uit deze nota een plek moeten en kunnen krijgen in het nieuwe participatiebeleid. Dit gaan we samen met u doen aan de hand van een aantal vragen waarbij we terugkijken op reeds gelopen participatietrajecten. De uitkomsten van de evaluatie verwerken we in de conceptversie van het participatiebeleid.

Het ruimtelijk deel van de nota Inbreidingslocaties heeft al een plek gekregen in de nota 'Adviesrecht gemeenteraad bij afwijkingen van het omgevingsplan' (nota Adviesrecht, zie ook de toelichting onder kopje 5). Het gaat in dit geval vooral om de vraag wanneer sprake is van een inbreidings- of een uitbreidingsplan. De nota Adviesrecht bevat een kaartbijlage waarop de begrenzing van de kernen en de contour van de historische binnenstad van Nijkerk is vastgelegd. In het kader van de actualisering Omgevingsvisie 1.0 bekijken wij of we deze begrenzing ook moeten actualiseren. Dit omdat nieuwe uitbreidingsplannen deel gaan uitmaken van de kern en voortaan als inbreidingslocatie moeten worden aangemerkt.

5. De nota 'Adviesrecht gemeenteraad bij afwijkingen van het omgevingsplan' al bestaand kader

Sinds 1 januari 2024 hanteren we bij aanvragen voor een omgevingsvergunning die in strijd zijn met ons omgevingsplan, de nota Adviesrecht als kader.

Het college van B en W is met de inwerkingtreding van de Omgevingswet (Ow) het bevoegde bestuursorgaan om omgevingsvergunningen te verlenen voor activiteiten die in strijd zijn met het omgevingsplan. De Ow geeft de raad de bevoegdheid om gevallen aan te wijzen waarin het college vooraf om advies moet vragen. Dat advies moet het college in acht nemen. U heeft deze gevallen met de besluitvorming over de nota Adviesrecht vastgelegd.

De nota Adviesrecht omvat categorieën van bedrijven (gevallen) die een dusdanige impact op de omgeving hebben dat wij u om een bindend advies vragen. Als een aanvraag in strijd is met ons omgevingsplan en niet past binnen de afgesproken criteria van onze bevoegdheid zoals vastgelegd in de nota adviesrecht, leggen wij de aanvraag voor advies aan u voor.

De eerste versie van de nota Adviesrecht heeft u op 24 februari 2022, na een beeldvormende en consulterende bespreking, unaniem vastgesteld. Op 14 december jl. heeft u een tweede versie van deze nota vastgesteld. Aanleiding voor dit besluit is het doorvoeren van een paar kleine wijzigingen in de eerste versie van de nota. De toepassing van de eerste versie van de nota hebben wij in 2023 geëvalueerd. De uitkomsten gaven aanleiding deze versie op enkele onderdelen te verduidelijken. Bovendien is aan de tweede versie van de nota een beschrijving toegevoegd van de wijze waarop wij

u betrekken bij een adviesaanvraag. In uw laatste besluit hebben wij tevens met elkaar afgesproken de nota Adviesrecht medio 2025 grondig te evalueren.

Als het initiatief grote impact heeft op de omgeving maken wij voor een dergelijk initiatief een afzonderlijk wijzigingsplan. In dat geval bent u bevoegd gezag om dit wijzigingsplan vast te stellen.

Tot slot

Samen met u hechten we veel waarde aan een goede invulling van participatie. We willen dit doen bij de ontwikkeling van ons eigen beleid en onze eigen plannen. Tegelijk willen we duidelijke kaders bieden aan wat we op dit gebied verwachten van externe initiatiefnemers en partijen.

Ook voor participatie geldt dat niets in beton gegoten is. We zijn er al mee aan de slag en willen hiermee doorgaan, leren van de ervaringen en het verder professionaliseren. Daarbij bouwen we voort op de kennis en ervaring die we al in huis hebben en zo nodig zorgen we voor aanvullende expertise. Er zullen ongetwijfeld nieuwe inzichten ontstaan. Die delen we uiteraard met u, inclusief voorstellen hoe we die nieuwe inzichten in ons participatiekader vastleggen.

We hebben er vertrouwen in dat we met de stappen die we in deze brief hebben beschreven een zorgvuldig proces lopen. En dat we hiermee op weg zijn naar een gemeente waarin we op een goede manier samen wonen, samen werken en samen leven.

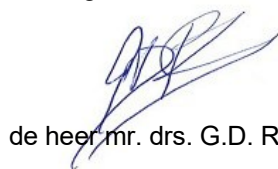
Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Nijkerk,
de secretaris,

de heer drs. J.G. de Jager

de burgemeester,

de heer mr. drs. G.D. Renkema